

Nebsiň toýnagy / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Nebsiň toýnagy / hekaýa

NEBSIŇ TOÝNAGY

Oturanlara "bäý-bä" diýdiren bu hekaýaty Sapar diýilýän döşlüden dilewar ýigit şuweleňli oturşyklaryň birinde süýjüdiň gürrüň berdi.

-Ha ynanyň, ha ynanmaň, öz işiňiz. Ýöne biziň obamyzda şeýle waka boldy. "Seýitguly çemeç" at aldy şo işi eden ýigidem.

– Hä-ä, ol nememi ~ goşa ýassygy tirsekläp keseräk ýatan uzynak ýigit derrew dikeldi. – Bu jelegaýda ilki firma açan mendirin diýip güpüleyän togalak kişi dälmi şo diýýäniň?! "Şakyrda duran pul bilen gökje dollary gazanmagyň müň-de bir ýoly bardyr" diýip dünýä sygmajak bolýa özem geçisi daga ýaýran wagty. Boldy, boldy bardyň üstünden.

– Äý, firmaç bolaýşyňy seň. Halaly, haramy garyp-gatyp: "Men firma hojaýyndyryn" diýýänden daş etsin – diýip, çetde oturan garaýagyz adam haýalçyrap gürlledi. – Gaty tiz zzyňdan ýetdirersiň, nebsiňi ynsapdan öňe salsaň. Söwda hem pygamberli, hem şeytanly pişe diýýäler. Şoň şeytanly tarapynda nebis terezisi, pygamberli tarapynda-da sogap terezisi duranmyş. Saýlaber onsoň özüň.

– Dur-la, men ýaňky Seýitguly firmajyň nädip gapjyk galňadanyny aýdyp bereýin. Onsoň özüňiz terezä salyp görüberiň ynsap bilen nebsi – diýip, Sapar ileri omzady. Hemmäniň agzyna suw alan ýaly dymanyna ýagşy göz ýetirensoň, ýylgyrybrak gürrüň başlady.

"Aç-ha-aç" bolnanda Seýitguly dükançam işiniň gapdalyndan firma açdy. Lomaý düşewündiň gözbaşy görnensoň-a asyl dükançydan firmaç öwrüldi gidiberdi. "Tereziden göze güýdüşip, on gram çiljek bolup ýa-da çotun bir düwmesini artyk kakyp, baş teňne iýjek bolup durlan döwürleriň ýüzüne köz degsin. Kör çeşmäni dörüp ýörüpdiris, ynha, derýa akyp ýatyrka. Beýle

elpe-şelpelik nirede gören zadymyz" diýip, gübür-gübür edýä ýaňky. Dükan işini başybitin taşlap, hususy "Rysgal" firmasyny açdy-da, ýortuberdi bir manady iki etmegiň endişesi bilen. Bir oňarmadyk ýerem, özi ýaly hususyýetçilige ýykylanlaryň aglabasy ýere ýapyşan, mal-garany köpeltmäge ymtylan bolsa, Seýitguly tüýs söwdagärliğine tarap ýykylady. Aldy-satdy, satdy-alady. Özem arzany gymmat etmäge topuldy. Bir gezek dagyha: "Seýitguly pürslük agaç-tagta satýarmyş" diýilse, körpe oglunyň rysgalyny aýran agasy gelipmiş.

– Inim, özgelerden baş-üç manat bäräräk bereweri maňa, her niçigem bolsa agaňdyryn. Görüp dursuň, orlup-çapylp körpe ogla jaý dikledik. Ýigrimi sany pürs aljakdyryn senden – diýen ýaňky. Şonda hekeme çykan horaza meňzäp, petekesini gaýşardyp duran Seýitguly göwnübir jogap gaýtardy.

– Agam, "göreşde ataňam bolsa ýyk" diýip eşidipmidiň? Eşiden bolsaň, söwda diýenem şeýledir. Senden, ondan ýykylsa-da näme, lütjek düşen söwdagäriň bardyr-da. "Biznes", "kommersiýa" diýleni şeýleräk oýun eken. Şoň üçin ýeke teňne aşak düşer diýibem tama etme.

– Ahaw, gaty gidýäňmi sen. Men herniçigem bolsa, inimdir diýip dilimi dişläp durun häliden bəri. Indi bolmady. Etini iýmiş diýsänim, sen keyigiň şahyna çykaryl bahalap dursuň-a bu porsy agaçlaryňy. Ynsabyňy ýitirme. Soňam "Il aglak bolsa, doňuz depä çykar etseň, uzaga gitmersiň. Bilseň "Kanagat bereketiň ýarpysy" diýen ata-baba sözem bardyr.

– Bar-aý, agam, akylyň köp bolsa, äkidip jara dök. Maň akyl däl-de, pul gerek. Onsoňam ~ girre gahary gelen Seýitguly agasyna barmak çommaldan. Doňza deňäniň üçin şu agaçlar mugt bolanda-da saňa ýekesi ýetmez indi, düşdüňmi?

Hyrra yzyna öwrülen agasam gep alyp galmady:

– Pulmesi bolup sylaşyk serhedini depelän eşek diýerler saňa. Bek belle: haramdan ýygnan ahyry garaňky gorpa gapgarylýandyr. Päliň-niýetiň ýoldaşyň bolsun, ylaýym!

– Bar, bar, it gargyşy gurda ýokýan dälidir.

Baş manat üçin atasyny satyp iýmäge taýyn boldy gidiberdi şeýdip Seýitguly firmaç.

Bir günem... Obany säher bilen eşekleriň aňňyrmasy oýardy. Gör-

le muny! Seýitgulyňyň kireýine ulanýan "MAZ" maşynynyň beýik kuzowynyň içi durşuna hargulak bolup dur. Eşekleriň hem-ä gaty daýawdygy, hemem biçak sarçdygy äpet maşyny sarsdyrýan dükürdilerindenem belli.

– "Hudaý berse guluna, getirip goýar ýoluna" boldy meňki bu gezegem. Paýtagta baryp, gaz pejinden ýükleneýin, indi mugt gaz bolansoň, hemme ýerde şo haryt geçginli diýen pikirim bardy. Içigar, o zawud-a remont, oň dükanam işlemeýär görsem. "Gel-aý, büçe bolanyna görä, yzomyza boş dolanmaly" diýip, çarwalaryň üstüne sürdük. Ine, gerek bolsa saňa! Gaty takyr diýlen oýa geldik. Bäh, şu çopanlaryň myhmansöýüjiligine-de, dilewarlygyna-da telpek goýaýmaly, how! Hezzet-hormatdan ýaňa mesirgäp otyrkak, gürrüňden gürrüň çykaýmazmy, ekin-dikinden. Ýapbaşyk telpekli bir çopan nasyny gapdala tükürüp, geň bir gep tapdy oturyberdi. "Soňky döwürde bir manadyny iki etmek üçin ylgaýan köpeldi, dogrumy?! Ýöne how, şularyň gaty keçetelpek. Ah-aw, şolar soňky döwürde dowaryň örüsiniň otuny gögermedige dönderip ötägidýärler, naýynsapar. Maňa galsa söwdany şondan urjak. Kolhoz-sowhozlar ýatyrylansoň, obalarda her kim oňarsa ýerini özi sürjek, özi dökünlejek, barjak ýerine baýammet gatnajak. Soň üçinem her kim diňe traktor-maşyna garaşyp ýörmän, oňarsa at-eşek edinjek. Äkit ine, "hersi gulan ýaly dükürdäp duran ýabany eşekleri". Şeýdip boş gaýdyp gelýänime bozulan keýpim göterildi duruberdi. Bäş-üç manat berip, eli boşrak çopan-çoluklara ýigrimi-otuz eşegi tutduryp basdym "MAZ-a". Ine, güzlediber indi...

Elbetde, içi gülyän Seýitguly näçe böwrüni gyjyklasa-da, by "syry" hiç kime agzamady. Dogrudanam, oba içinde ady ýitiberen daýaw eşekleriň hyrydary az bolmady. Emma, il ylla mizan terezisi, ýagşy-ýamanyňy derrew ölçäp beräýýär.

– Bir-ä öz idedip, bakyp-bejermedik malyňy, birem renjiň-azabyň siňmedik zadyňy bazara salyp satmak günä. Kowahada sygmaýan söwda bolýa onsoň şuňky. Il göterýä diýip beýdiberse-hä bir belanyň üstünden baraýmasa ýagşy.

– Hudaý-eý, halkyň gürrüni Hakyň gulagyna ýeten ýaly-la, bu bolýan zatlara seretseň! Köne ýataga gaýym gabalan "mallaryny" öz gözi bilen görüp gaýtmasa ynjalmaryk Seýitguly gijara şo

ýere barýar. "Şükür, ep-eslini-hä ýerledim. Äl, özem diýen nyrhyňa ýüzüni çytman alyp dur-aý adamlar. "Çemeçile çemçe kân" diýleni boljak bu-ýa. Nesip bolsa, şulary sag-aman ýerläp bilsem, ýene guma tarap depeýin. Maşyny mas ýükläp getiribilsem, ine, lükge girdeji..."

Süýji hyýallarda ýüzüp barýan Seýitguly özi bilmezden ýatagyň jebis ýapylan işigini bat bilen açmazmy? Ýeri, içerdäkileri daňylgy duran malyň hasap etdiňmi diýsene! Dar ýere gabalanyna gahar edip, bir-birini gapyp-depip duran eşekler yş görnenden hyzzynlap eňýärler şo tarapa. Eden telek hereketi giç ýadyna düşen Seýitguly işigi açyp ýetişmeýär. Sähra ýerinde agaýana gezmäge ram eden janawerler alagüpürdi bolup gaçyp gidýäler. Gollaryny gerip öňlerinde durjak bolan daýawy hatap ýaly açan agzynda gapyp, hol gapdala oklap goýberýär. Ýene turup ylganda-da, yzrakdan gelýän ýaltarak eşegiň gaty toýnagynyň aşagyna düşse nätjek?

Çigninden diş zzy geçen, çep böwrüniň iki gapyrgasy döwlen, sag aýagynyň injik süňki çatlan Seýitguly hassahanada bir aý töweregi ak hasa dolangy ýatdy.

Ilçilik-dä, gör-ä, tapýan gürrüňlerini!

– Ony gapyp-depip giden o haram janawerler däl-de, öz haram nebsi bolmaly.

Toba, nebsiň toýnagy juda gaty borly.

Gurbannazar ORAZGULYÝEW.

Satiriki hekaýalar